

Siirtyminen kestäväälle polulle

Maailman talous on nälkäisempi kuin koskaan. Ihminen nakertaa vuosi vuodelta yhä enemmän planeetan varoja, siis elää sekä sen tuotosta että kapasiteetista. Maapallon suurin paine ei ole köyhien maiden väestökasvu, vaan rikkaiden maiden korkea kulutustaso. Ilman radikaalia muutosta, tämä ekvaatio ei voi johtaa muuhun kuin sivilisaatiomme murenemiseen. Tämä mureneminen on jo meneillään. *Klimatmagasinet Effektin* päätoimittaja **David Jonstad** tempaa kirjassaan *Kollaps* (Ordfront 2013) lukijan mukaansa. Hän on realistinen, luenut ja jopa humoristinen. Kulutusjuhlan aika on ohi, nyt pitää selvittää krapulasta. Ikuinen kasvu rajatulla planeetalla on mahdottomuus. Ongelma on, että kasvuyhteiskunnan poliitikot eivät halua nähdä muita vaihtoehtoja, koska niihin liittyy toisenlaisia, erittäin vaikeita konflikteja. Status quo on säilytettävä romahduksen välttämiseksi. Jonstad lainaa osuvasti **Ihmemaan Liisan** sanoja: ”Sinun täytyy juosta nopeammin ja nopeammin pysyäksesi samassa kohdassa”.

Nykyisessä maailmanjärjestyksessä 20 prosenttia maailman väestöstä käyttää 80 prosenttia maapallon resursseista. Luonnonvarojen kaupallinen kilpahuudontaminen on johtanut siihen, että luonnonvararesurssit tyhjenevät ja uusien löytäminen menee yhä hankalammaksi ja kalliimmaksi. ”Matalalla roikkuvat hedelmät ovat jo poimitut”. Samalla on meneillään globaalinen, sosiaalisesti moraaliton ns. *epätasainen vaihto*, joka tarkoittaa sitä, että kauppasuhteessa toinen hyötyy toisen kustannuksella, esim. elektroniikkabisneksessä. Kun periferian raaka-aineet ovat yhä vaikeammin saavutettavissa ja globaali järjestelmä murenee, muistammeko silloin riippuvuuttamme luonnosta? Osaammeko uudestaan kytkeytyä luontoon? Mitkä arvot nousevat kunniaksi kun näemme itsemme osana luontoa?

Maailmantalouden ja politiikan monimutkaisuus (*complexity*) laajenee ja kallistuu jatkuvasti. Jonstad on tutkinut aiempia sivilisaatioita, niiden kompleksisuuden syntyä, kasvua ja murenemistä, sekä sitä miten ihmiset selvisivät ja jatkoivat elämää romahduksen jälkeen. Raastasti yksinkertaistaen kuvailisin Jonstadin tulevaisuuden näköalaa näin: kriisi on päällä, kaikki muuttuu, se ei ole helppoa, mutta ihmiskuntana pystymme selviämään siitä. Ymmärrän sen maallikkona niin, että tavallisena kansalaisena on lähdettävä toisesta suunnasta kuin monimutkaisten järjestelmien purkamisesta. Kiitollisena ajattelen kuitenkin niitä taloustutkijoita ja muita asiaan paneutuneita, jotka jatkuvasti tekevät työtä juuri kasvupakon purkamisen (*degrowth*) ja kestävä kehityksen hyväksi.

Meidän on siis siirryttävä yksinkertaisen ja luonnonläheisen elämäntavan harjoitteluun. Tähän kuuluu mm. epätasaisen vaihdon lopettaminen, lentämisestä ja autosta luopuminen sekä muun energiatarpeen alentaminen. Tämä tarkoittaa myös paikalla olemista, ”maalaistumista”, oman ruoan viljelemistä, vaihtotaloutta, menojen vähentämistä, maanläheisten käytännön asioiden oppimista ja yhteistä tekemistä, joihin liittyvät lujat paikalliset verkostot, paikalliset elinkeinot jne. Tulevat sukupolvet tulevat kohtaamaan nämä asiat samaan tahtiin kuin fossiilinen resurssipohja pienenee pienemistään.

Historiasta tiedämme, että ihminen pystyy kriisissä toimimaan solidaarisesti ja yhteistyössä. Ihminen on sopeutuvainen. Kyky kestää mullistuksia ja sopeutua uuteen tilanteeseen (*resilience*) kasvaa ja kehittyy suunnitelmassa. Suunnitteleminen vauhdittaa luovuutta ja lisää valmiutta. Siirtymä (*transition*) murenevasta kasvuyhteiskunnasta ja fossiiliaikakaudesta paikalliseen ekologiseen infrastruktuuriin on jo lähtenyt liikkeelle. Kaikista synkistä ennusteista huolimatta totean, että tuntemani into ja ilo välttämättömästä siirtymästä ajattellessani ovat paljon suuremmat kuin pelko tämän kasvuyhteiskunnan romahduksesta.

Maailmassa syntyy jatkuvasti siirtymä- ja kohtuusliikkeitä. Pohjois-Karjalan Kohtuusliike (www.kohtuusvaarassa.com) toimii eri alojen tutkijoiden ja muiden kansalaisten kohtuusfoorumina. Salossa on vuodesta 2010 toiminut sitoutumaton kansalaisryhmä Salon TasausKohtuusPaja. Paja järjestää 26.-28. syyskuuta 2014 avoimen POLKUJA KOHTUUTEEN-kansalaisseminaarin, jonne saapuu suomalaisia tutkijoita, aktivisteja ja muita huolestuneita ihmisiä yhdessä pohtimaan ekologisesti, sosiaalisesti ja taloudellisesti kestäviä polkuja (www.tulevaisuuttatakoumassa.fi). Tervetuloa – ohjelma on ilmainen!

Paula Hartman

Pertteli

(Salon Seudun Sanomissa/Tätä mieltä 31.8.2014)